

Nr 37.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 april 1912 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inköp af beskickningshus i Berlin.

(4:e Afd.)

I en den 15 mars 1911 till Riksdagen aflåten proposition (nr 87) har Kungl. Maj:t under återopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver utrikesdepartementsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen,

att mot ett pris af 590,000 tyska riksmark må för svenska statens räkning inköpas fastigheten nr 36 Tiergartenstrasse i Berlin för densammas användande till beskickningshus, samt att köpeskillingen skall sålunda gäldas, att svenska staten från och med tillträdesdagen den 1 juli 1912 öfvertager en i fastigheten in-tecknad skuld å 400,000 mark samt återstoden erlägges kontant;

att för gäldande af den del af köpeskillingen, som skall kontant erläggas, eller 190,000 mark, motsvarande 169,100 kronor, äfvensom med köpet förenade kostnader och stämpelafgift, 10,000 kronor, samt för utförande af nödiga reparationsarbeten, 80,000 kronor, eller sammanlagdt 259,100 kronor, Riksdagen måtte dels å extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 159,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel låta under år 1912 utanordna berörda belopp, dels ock medgifva, att för ifrågavarande ändamål må användas af tredje hufvudtiteln besparingar ett belopp af 100,000 kronor;

att ministern i Berlin skall från och med månaden näst efter den, då han varit i tillfälle att inflytta i beskickningshuset, frånträda det honom

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 6 saml. 34 häft. (Nr 37.)

tillkommande hyresbidrag af 9,600 kronor, men däremot berättigas att från samma tidpunkt såsom bidrag till beskickningshusets uppvärmning och belysning uppbära årligen högst 2,000 kronor, att utgå ur det å tredje hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget »skrifmaterialier, expenser, renskrifning, ved, ljus m. m.»;

att den å fastigheten hvilande intecknade gäld må, i afbidan på att det svenska staten tillhörande beskickningshuset i Madrid kan vardas försåldt, tillsvidare innestå samt räntan därå gäldas med inflytande hyresmedel från det till inköp föreslagna huset i Berlin samt det hyresbidrag, ministern i Berlin, efter hvad ofvan nämnts, skall frånträda, äfvensom att statskontoret må af under händer varande medel förskjuta det belopp, som ytterligare kan för ändamålet erfordras, att i vederbörlig ordning anmälas till ersättning;

att de årliga utgifterna för underhåll af det till inköp föreslagna huset i Berlin samt onera därå m. m. skola bestridas af inflytande hyresmedel från svenska statens fastighet i Konstantinopel; samt

att, därest tyska regeringen skulle till bostad för sin beskickning i Stockholm inköpa en fastighet, afhandlingen därom må efter Kungl. Maj:ts bestämmande vara helt eller delvis fri från stämpel.

Till stöd för denna framställning har ministern för utrikes ärendena till åberopade statsrådsprotokollet anført följande:

»Redan flera gånger hafva under de senaste åren förslag förevarit om inköp af beskickningshus i Berlin. Till någon åtgärd hafva dessa förslag dock icke ledt, beroende i vissa fall på den omständigheten, att säljarna ej varit villiga att vänta med försäljningen så pass lång tid, som erfordrades för att inhämta Riksdagens medgifvande till inköpet.

I skrifvelse den 13 sistlidne november har nu ministern i Berlin inkommit med nytt förslag till inköp af beskickningshus och därvid yttarat i hufvudsak följande:

Med den stegring, som på grund af uppåtgående konjunkturer förmärktes å fastighetspriser och särskildt beträffande sådana fastigheter, som vore belägna inom de delar af Berlin, som härvid kunde komma i fråga, torde ytterligare dröjsmål med inköp af ett beskickningshus i Berlin komma att i väsentlig mån förminska utsikterna att för en ens någorlunda rimlig köpeskilling förvärfva ett sådant. Som en gifven följd af fastighetsvärdenas uppåtgående hade en betydande ökning å hyresprisen inträdt; också torde därför snart nog icke någon möjlighet för en Kungl. Maj:ts minister i Berlin förefinnas att utan högst betydande enskild ekonomisk uppoffring i hyresväg erhålla en bostad, som i representationshänseende och med afseende å de allt mer utrymme fordrande kanslilokalerna kunde anses på

ett värdigt sätt fylla sitt ändamål. Ministern hade nu genom en bankförbindelse erfarit, att en för ändamålet synnerligen lämplig fastighet vore till salu. Densamma vore belägen i hörnet af Friedrich-Wilhelmsstrasse och Tiergartenstrasse (med husnummer 36 vid sistnämnda gata) och således i ett af stadens bästa lägen inom den s. k. »Tiergartenviertel», där ett flertal af ambassaderna och legationerna i Berlin hade sina hotell. Såsom varande af vikt för besökande landsmän ansåge sig ministern böra framhålla, att direkta spårvagns- och automobilomnibusförbindelser med den inre staden löpte omedelbart utanför tomten. Huset, bestående af tre våningar, vore till den yttre stilen enkelt och värdigt. Inredningen vore praktisk med tillräckligt utrymme för såväl representationsrum som andra ändamål. Såvidt ministern kunde bedöma, torde vidlyftigare byggnadsarbeten icke erfordras; äfven fullt tillräcklig kansliafdelning skulle utan svårighet eller större omändring kunna vinnas. Fastigheten, som vore taxeringsvärderad till 860,000 mark, utbjödes af ägaren på grund af särskilda omständigheter till beskickningen för det relativt synnerligen låga priset af omkring 600,000 mark. Vederbörande hade emellertid endast velat binda sig vid det låga anbudet under en kortare tid, hvilket ministern tilläte sig att särskildt framhålla till beaktande, så mycket mer som, efter hvad ministern förspott, allvarliga reflektanter i öfrigt ej komme att saknas. Med stöd af hvad sålunda anförts, hemställde ministern, att lämplig arkitekt måtte snarast möjligt utsändas för att ur svensk fackmannasynpunkt värdera och afgifva utlåtande angående den föreslagna fastigheten.

Med anledning häraf uppdrogs den 17 sistlidne november åt slottsarkitekten F. Lilljekvist att afresa till Berlin för att taga den till inköp föreslagna fastigheten i betraktande samt afgifva utlåtande angående dess lämplighet till beskickningshus, dess värde samt de ungefärliga kostnaderna för de reparations- och andra arbeten, som vore nödvändiga för husets användande till beskickningshus.

Sedan Lilljekvist fullgjort sitt uppdrag, har han i nästlidne januari månad till mig öfverlämnat ett förslag till husets aptering för sitt nya ändamål samt äfven uppgjort kostnadsberäkning däröfver. I samband härmed har han afgifvit följande utlåtande rörande byggnaden:

»*Läget* måste anses mycket tilltalande, centralt och i en fin villatrakt, där äfven en hel del främmande beskickningar förskaffat sig byggnader. Hufvudfasadens läge åt Tiergarten gör byggnaden bemärkt, likaså sidofasadens belägenhet åt Friedrich-Wilhelmsstrasse, hvilken gata upptager en stor del af trafiken till Westend.

Priset, för hvilket svenska beskickningen i Berlin lyckats få egendomen på hand, 590,000 mark (374 mark per kvadratmeter) måste anses

som mycket förmånligt. Under en följd af år har jag upprepade gånger vid besök i Berlin varit behjälplig att besiktiga byggnader, som kunnat komma i fråga och därunder kommit i tillfälle till jämförelser. Redan 1905 betingade betydligt sämre belägna tomter nästan liknande priser och tomter med liknande läge upp till 425 mark per kvadratmeter. Efter senast utkomna tryckta meddelande för beräkning af tomtvärden i Berlin upptages tomten nr 36 Tiergarten till 450 mark per kvadratmeter, hvilket, då tomtens storlek utgör 1,578 kvadratmeter, skulle motsvara ett pris af 710,000 mark. Huset 34 a vid samma gata är nyss såldt (för att genast rifvas) till ett pris af omkring 525 mark per kvadratmeter, hvilket för tomten nr 36 skulle motsvara ett saluvärde af omkring 825,000 mark. Enligt min mening gör svenska staten en mycket förmånlig affär, om köpet kommer till stånd, synnerligast som till tomtvärdet här måst medräknas därå befintliga byggnad, representerande ett byggnadsvärde af omkring 135,000 mark. Husets hyresvärde är officiellt 21,750 mark, men detta låga värde beror på att ägaren själf bebor större delen af huset. Det verkliga hyresvärdet i det skick huset nu befinnes kan beräknas till omkring 33,000 mark.

Byggnadens lämplighet. Byggnaden passar väl att aptera till ett svenskt beskickningshus och är i detta afseende bättre än de flesta hus, som varit på förslag. Kostnaden för ändring och reparation behöfver här ej öfverstiga 80,000 kronor, under det att vid tidigare förslag kostnaderna uppgått till 100,000 kronor och däröfver. Husets beskaffenhet är äfven god och rummen väl underhållna. Byggnadens fasad är putsad och oljemålad samt ej så tilltalande; uppförd som byggnaden är på 1880-talet, är den försedd med en del gipsorneringar och småkraf, som dessutom kräfva underhåll. Byggnaden har platt tak, betäckt med s. k. holtzement, hvilket här och där syntes otätt. Skorstensstockar och taklanternin uppsticka mycket ogeneradt öfver takytan, hvilket på något afstånd verkar störande.

Detta är emellertid olägenheter, som här nästan komma väl till pass, ty genom dess afhjälpande, genom husets förseende med synligt yttertak och fasadernas delvisa omputsning, kan för en relativt billig kostnad byggnaden få ett visserligen enkelt men dock värdigt yttre, såvidt möjligt utvisande byggnadens nationalitet och användning. Som fasaderna nu te sig, kunna de ej tänkas förblifva, synnerligast som å granntomterna gedigna och dyrbart utstyrda byggnader komma att uppföras i de gamlas ställe.

För aptering af byggnaden kräfves för öfrigt en ny innertrappa till kansliet från ministerns våning; glasfönstren i hallens golf igenläggas, så att hallen får helt golf, hvarigenom äfven vinnes en behöflig utvidgning af salongsutrymmet; vidare behöfves till ministerns våning 1 tr. upp ett

serveringsrum invid matsalen samt i bottenvåningen ett extra kapprum för större festligheter. Härtill kan lätt en i bottenvåningen befintlig stallafdelning omändras samt påbyggas för erhållande af serveringsutrymmen. Dessa anordningar komma byggnadens utseende till gagn, i det hufvudfasaden, som nu ser stympad ut, får sin högra sida affasad och ordnad likt den vänstra.

Byggnaden är nu försedd med kakelugnar eller kaminer, en anordning, som kunnat passera, då den användts till privatvåningar, men som för beskickningen skulle blifva otreflig och betungande genom ökad tjänstepersonal. I kostnadsförslaget är därför inberäknadt inledning af varmvattenledning. Ett sammanförande af den massa skorstenspipor, som nu uppskjuta öfver taket, till några få samlade skorstensstockar blefve ej heller lätt.

Ehuru huset är väl underhållet, måste ju en genomgående om-
tapetsering samt ommålning af tak m. m. äfven äga rum.

Byggnadens disposition.

I *souterängvåningen* finnes förutom nödvändigt källarutrymme för hushållet, kolkällare, plats för värmeledning, tvättstuga, strykrum, mindre stall och automobilrum, äfven ett extra kök, lämpligt vid fester, samt toaletter för kansliet, tillgängliga från bottenvåningen. Dessutom finnas mindre bostäder för gift portvakt samt vaktmästare eller betjänt samt chaufför.

Bottenvåningen upptages förutom af vestibul och kapprum i hufvudsak af kansliafdelningen, som utgöres af ministerns mottagningsrum och vänt-
rum, rum för legationsråd, militärattaché, konsulatråd, ett större kansli-
rum, ett rum för sekreterare (maskinskrifning m. m.), ett mindre rum
(i förbindelse med souterängen och vaktmästarens kök) samt ett väntrum
för besökande.

Invid kansliet äro två bostadsrum för ogift attaché (jämte toalett).

Våningen 1 tr. innehåller af ministerns privata våning den repre-
sentativa afdelningen, bestående af kapprum, hall, salong, mindre salong,
förmak, ministerns skrifrum samt matsal och serveringsrum (hvilket med
mathiss och trappa står i förbindelse med köket 2 tr. upp). Denna af-
delning är fullt tillräcklig, men särskildt med hänsyn till Berlinerförhål-
landen ej för stor. Matsalen är för större fester för liten, men kan vid
sådana tillfällen servering ske äfven i kapprummet; hufvudtrappan till
köket kan då tjäna som extra servistrappa.

Ministerns privata afdelning utgöres i denna våning af trenne sofrum, ett kabinet och badrum, samt i

Våningen 2 tr. upp af två barnkammare och frukosttrum.

Denna våning innehåller för öfrigt köksafdelningen med därtill hörande utrymmen, två sofrum för kokerska och husjungfrur, syrum, bad och toaletter samt upptages för resten af vindsutrymme.»—

Den uppgjorda kostnadsberäkningen för aptering och reparation är af följande lydelse:

»Yttertak 815 m ² inkl. takstolar, panel och svart glaseradt tegel à 10 kr.	8,150
Skorstenars uppdragning och sammanföring	700
Tillbyggnad af serveringsrum och ändring af nuvarande stallafdelning till kapprum med toaletter, flyttning af spiraltrappa samt d:o af mathiss	5,500
Diverse utvändig murning	1,800
Utvändig putsning 1,600 m ² à 5 kr.	8,000
Riksvapen och div. orneringar å fasaden	3,500
Mindre balkong 1 tr. (i st. f. nuvarande terrass, där serveringsrummet utbygges)	1,200
Bortrifning af terrass i bottenvåningen	100
Ny kommunikationstrappa i 2 våningar	1,800
Diverse innerväggar af gipsdielen à 7 kr.	1,680
Fönsterupptagningar till väntrummet i bottenvåningen samt hallen 1 t. upp, inberäknadt snickeri, målning och glas, flyttning af några dörrar	1,500
Bjälklag af olika sorter, 90 m ² à 20 kr.	1,800
Parkettgolf i salongen 50 m ² à 15 kr.	750
Justering och hyfling af husets golf	2,000
Fönster för takljus m. m. 55 m ² à 13 kr.	715
Asfalttäckning å plana yttertak, 85 m ² à 7 kr.	595
Diverse inredning i serveringsrum m. m.	2,000
Ändring af panel i hallen 1 tr. upp	400
Diverse reparationer och dekorering af vestibul, trapphus, salong och sal	4,300
Limfärgning af tak	400
Tapetsering	1,300
Bättring och ommålning af oljefärg	2,000
Diverse reparation å inre dekorering; polering	1,500
Diverse ändringar af elektriska belysningen	600

Transport kronor 52,290

	Transport kronor	52,290
Inredning af vattenvärmeledning		15,000
Ritningar och tillsyn, kontrollant i Berlin, 3:ne resor m. m. . .		6,700
Ordnandet af trädgården framför byggnaden, inberäknadt ett par grindar af smidesjärn		2,000
Oförutsedda arbeten och afjämnning		4,010
	Summa kronor	80,000»

Herr Lilljekvist tillägger, att af hans utlåtande framginge, att läget vore utmärkt, priset mycket moderat, huset lämpligt till sitt ändamål samt apteringskostnaderna relativt låga, och vågade han därför lugnt tillstyrka egendomens inköp. Han ansåge föga troligt, att framdeles ett så gynnsamt tillfälle skulle återkomma —.

Ministern i Berlin, som anmodats yttra sig öfver det af slottsarkitekten Lilljekvist uppgjorda förslaget och samtidigt söka af ägaren af fastigheten erhålla skriftlig utfästelse att försälja densamma till svenska staten, har med skrifvelse den 21 nästlidne februari insänt en dylik utfästelse. Enligt denna handling lämnas huset på hand till den 1 nästkommande maj för ett pris af 590,000 mark; och innehåller handlingen i öfrigt följande villkor. I afräkning på köpesumman öfvertager köparen en å egendomen hvilande inteckning å 400,000 mark jämte skyldighet att betala ränta därå från den 1 nästkommande juli, hvilken dag tillträdet skulle ske. Dock skulle ägaren äga att bebo samma våningar som hitintills i huset hyresfritt intill den 1 oktober 1912, samt, därest han så önskade, ytterligare till den 1 april 1913 mot en hyra af 12,000 mark för år. En våning, hvilken för närvarande vore uthyrd, skulle af innehafvaren få disponeras till hyrestidens utgång eller den 1 april 1913 mot erläggande af öfverenskommen hyra, hvilken efter hvad upplysts belöper sig till 13,500 mark per år. Vidare stadgas skyldighet för köparen att svara för samtliga med köpet förenade kostnader och pålagor. Slutligen erinras i aftalet om ett å egendomen hvilande servitut, bestående däri att platsen mellan byggnaden och de båda gator, där tomten är belägen, ej får bebyggas.

Beträffande den af slottsarkitekten Lilljekvist uppgjorda kostnadsberäkning har ministern i berörda skrifvelse i hufvudsak anfört följande:

Hvad först anginge den utarbetade planen till en del förändringar inom ifrågavarande fastighet syntes ministern densamma i det hela taget vara synnerligen väl och praktiskt uppgjord, och hade därvid endast hänsyn tagits till sådana omarbeten, som oundgängligen betingades af husets om-daning till ett ministerhotell. Särskildt förtjänade påpekas, att fullt tillräckligt utrymme beräknats i bottenvåningen för kansliändamål, hvilket

med den talrika personal, som förefunnes vid beskickningen, och det stora antalet besökande, torde vara ett oeftergifligt villkor för att fastigheten öfver hufvud taget kunde ifrågakomma för nu föreliggande ändamål.

Äfven trodde ministern, att de föreslagna anordningarna beträffande representationsrummen samt ministerns privatrum i våningarna en och två trappor upp vore fullt ändamålsenliga; och ville han därvid framhålla nödvändigheten af att, på sätt slottsarkitekten Lilljekvist föreslagit, ett särskildt serveringsrum inrättades vid matsalen, då under nuvarande förhållanden utrymmet vore alldeles otillräckligt och den stora olägenhet eljest vore för handen, att matos lätt kunde intränga i hela våningen.

Mindre omändringar i den uppgjorda dispositionsplanen torde måhända under arbetets gång visa sig erforderliga, hvilka dock på intet vis komme att inverka på de föreslagna anordningarna i deras helhet.

Beträffande de af herr Lilljekvist föreslagna omändringsarbetena rörande husets yttre, tillåte ministern sig till en början framhålla, att den väsentligaste förändringen i sådant hänseende — anbringande af ett nytt tak — syntes honom synnerligen önskvärd.

Såsom af de till utrikesdepartementet öfverlämnade ritningar och fotografier öfver huset framginge, inverkade det på byggnaden för närvarande befintliga platta taket med åtskilliga skrymmande skorstenar högst menligt på totalintrycket och äfventyrade, att det i och för sig fullt värdiga yttre hos byggnaden förvanskades. Därtill komme, att reparationsarbeten i alla händelser å det gamla taket — enligt hvad slottsarkitekten anfört — torde visa sig erforderliga.

Slutligen ansåge ministern herr Lilljekvists tanke synnerligen tilltalande, att åt de beskickningshus, som förvärfvades af svenska staten, en viss enhetlighet i stilen förlänades, och att man därvid utginge från den stilart, som på ett lyckligt sätt kommit till användning vid beskickningshuset i Kristiania.

Anbringandet af det höga taket betingade å sin sida gifvetvis genomförandet af en del andra yttre förändringar, hvarvid förutom mindre arbeten framför allt anbringande af tak å ena hörnet af bottenvåningen oundgängligen nödvändiggjordes jämte tillbyggande af ett motsvarande hörn å andra sidan, hvarförutan fasaden själfället skulle göra ett osymmetriskt intryck.

Vidkommande slottsarkitekten Lilljekvists kostnadsberäkning syntes det ministern — för så vidt han som icke fackman vore i tillfälle att bedöma densamma — ej heller här något särskildt vara att anmärka.

Den drygaste posten, inredning af vattenvärmeledning kronor 15,000, torde under inga omständigheter kunna bortfalla. Ministern behöfde där-

vid blott framhålla, att uppvärmning genom de nu befintliga eldstäderna skulle draga en alltför stor kostnad i bränsle, hvarjämte onödigt stor tjänstepersonal finge för sådant ändamål hållas. Som bekant, vore de moderna centraluppvärmningssystemen synnerligen lätthandterliga och kunde skötseln af apparaten handhafvas af en person.

Kostnaderna för det nya yttertaket hade beräknats till 8,150 kronor, och äfven om dessa i och för sig kunde synas höga, så torde därvid icke någon nedsättning vara möjlig, då, såsom redan ofvan utförligt framhållits, ifrågavarande ändringsarbete icke kunde bortfalla. Jämväl beträffande den föreslagna tillbyggnaden af serveringsrum hade ministern ofvan yttrat sig, och syntes honom den härför beräknade kostnaden af 5,500 kronor ej vara för högt tilltagen, helst däri inginge jämväl andra nödvändiga förändringar.

För anbringande af »Riksvapen och diverse orneringar å fasaden» hade 3,500 kronor anslagits, hvilket i betraktande af vidlyftiga arbeten med föregående gipsafgjutningar ej beräknats onödigt högt —.

Med anledning af en af mig till slottsarkitekten Lilljekvist framställd förfrågan, huruvida kostnaderna för aptering skulle kunna nedbringas t. ex. genom att utesluta tillbyggnaden af serveringsrum samt det föreslagna synliga yttertaket, har denne i skrifvelse den 20 nästlidne februari anfört: Det tillbyggda serveringsrummet vore absolut nödvändigt, då intet sådant nu finnes, utan mathissen utmynnade i kapprummet, en anordning, som säkerligen ingen privatperson skulle vilja nöja sig med. Det synliga taket utgjorde den bästa möjligheten att för rimligt pris gifva den ytterst banala fasaden någon karaktär. Med hänsyn till de solida och dyrbara byggnader, som redan finnes eller inom några få år komme att uppföras vid denna gata, vore ett bibehållande af den nuvarande fasaden fullkomligt ogörligt. Väl förstående, att någon nämnvärd kostnad ej kunde få nedläggas endast för utseendet, hade Lilljekvist inskränkt åtgärderna till de enklaste möjliga och sådana, som dessutom hade praktisk orsak samt förminskade underhållskostnaderna. Skulle det högre taket ej kunna få utföras, måste i hvarje fall en balustrad uppsättas för att skylla glasanterninen och den massa skorstenar, som utan något system uppstucko öfver det platta taket. Det platta taket hade å icke så få ställen visat sig vara otätt, hvarför en omläggning däraf vore absolut nödvändig.

Kostnaderna för en enkel balustrad å byggnaden, äfven om den skulle utföras i cement, betingade 3,800 kronor och takets reparation 1,150 kronor. Besparingen genom att slopa det höga yttertaket skulle då inskränka sig till omkring 3,000 kronor, en summa alltför liten för att afstå från denna möjlighet att få en bättre karaktär på byggnaden.

Troligen kunde detta tegeltak utföras för 8 kronor 50 öre pr kvadratmeter, eller 1,222 kronor billigare än hvad beräknats, men hade Lilljekvist ansett sig ej böra knappt beräkna denna post.

Öfverintendentsämbetet, som i skrifvelse den 23 nästlidne februari anmodats inkomma med yttrande i ärendet och därvid särskildt uttala sig, huruvida kostnaderna för aptering och reparation skulle enligt ämbetets åsikt kunna nedbringas, har i skrifvelse af den 27 samma månad anfört följande:

Den till inköp ifrågakända byggnadens läge i staden Berlin förefölle till en början ämbetet vara för det med densamma afsedda ändamål särdeles fördelaktigt.

Vid häruppå företagen ompröfning af de föreliggande ritningarna till förändring och reparation af samma byggnad hade öfverintendentsämbetet icke funnit orsak till erinran; att tillöka serveringsutrymmet och anordna ytterligare kapprum torde, såvidt ämbetet kunde finna, få anses vara af verkligt behof påkalladt och välbetänkt. En blick på vederbörande ritning syntes ock omisskänneligen ådagalägga, att det föreslagna nya yttertaket samt fasadernas förenklade och delvisa omputsande gifvetvis skulle i hög grad bidraga till att åt byggnaden förlåna ett värdigare yttre, på samma gång som de framtida underhållskostnaderna skulle blifva mindre, än därest det nuvarande platta taket bibehölles.

Hvad de beräknade kostnaderna för byggnadens omändring och istandsättande anginge, syntes det ämbetet, att dessa, med tillämpande af här i Stockholm gällande pris, voro upptagna till skäliga belopp, och, då prisen i Berlin icke torde vara afsevärdt lägre än härstädes, och vidare, efter ämbetets förmenande, några öfverflödiga arbeten ej ifrågasatts till utförande, ansåge ämbetet sig icke för sin del kunna tillråda, att någon sänkning beräknades kunna ske i det företedda kostnadsförslagets slutsumma.

Under de senaste åren hafva frågor om inköp af beskickningshus åtskilliga gånger förevarit. Sålunda har på Kungl. Maj:ts förslag Riksdagen gifvit sitt samtycke till inköp af beskickningshus år 1900 i Paris, år 1904 i Madrid samt år 1906 i Kristiania, hvarjämte år 1907 på längre tid förhyrts ett beskickningshus i London, hvarest som bekant fastigheter i allmänhet endast upplåtas för nyttjanderätt under viss tid. De skäl, som därvid anförts, ha helt naturligt varit af tämligen likartad beskaffenhet: svårigheten för vederbörande minister att med de alltjämt stegrade hyresprisen i de stora städerna kunna förvärfva en lämplig, i central stadsdel belägen våning, önskvärdheten att bereda ministern en stadigvarande bostad, särskildt ur synpunkten af beskickningsarkivets vård, hvarjämte plägat framhållas, att de för ögonblicket med köpet förenade kostnader i

längden komme att uppvägas af den ökning i ministerlönen, som eljest med tiden blefve en oundviklig följd af hyornas stegring. Riksdagen har också genom dess bifall till ifrågavarande framställningar visat sig behjärta de skäl, som för dem anförts.

Det torde icke kunna förnekas, att dessa skäl äga särskild styrka, när det gäller beskickningen i Berlin. Till följd af Berlins oerhördt snabba utveckling och tillväxt ökas nämligen dag från dag svårigheten att till skäligt pris erhålla en lämplig bostad för beskickningen i stadens mera centralt belägna delar. Af lätt insedda praktiska hänsyn och med de stora afstånd, som i Berlin finnas, är det ytterst önskvärdt, att beskickningen icke är alltför långt aflägsen från den del af staden, hvarest ämbetsverken och de öfriga främmande beskickningarna befinna sig. Med afseende fästadt vid de stegrade hyrorna i denna del af staden har äfven såväl den nuvarande ministern i Berlin som hans företrädare framhållit, att, därest icke staten förvärfvade eget beskickningshus därstädes, den tid icke vore långt aflägsen, då beskickningen måste komma att flytta ut till utkanterna, för så vidt icke beskickningschefen vid sidan af lönen förfogade öfver enskild förmögenhet, som gjorde honom oberoende af hyreskonjunkturerna.

Vidare får icke förbises, att af alla våra beskickningar ifrågavarande är den, som utan jämförelse har mest arbete sig ålagdt, och hvarest till följd häraf såväl beskickningspersonalen, däri inberäknadt tillfälliga medhjälpare, såsom attachéer, är talrikast, samt arkivet är stadt i snabbaste tillväxt. Båda dessa omständigheter, hvilka finna sin naturliga förklaring i de lifliga ekonomiska och kulturella förbindelser, vi underhålla med det tyska riket, medföra naturligtvis ökade svårigheter för ministern att på ett tillfredsställande sätt sörja för kanslilokal. Arkivet blir äfven lidande af förflyttningar från en lokal till en annan. Jag kan af alla dessa skäl ej finna annat än att förvärfvandet af ett beskickningshus i Berlin är af behovet synnerligen påkalladt.

Hvad nu angår den till inköp föreslagna fastigheten, synes mig den väl lämpa sig för beskickningshus, hvad dess läge angår; och får jag i detta hänseende åberopa hvad Eders Kungl. Maj:ts minister i Berlin samt slottsarkitekten Lilljekvist efter besiktning å platsen anfört. Till sin inredning torde äfven själfva huset vara väl ägnadt att fylla det ifrågasatta ändamålet; och är särskildt på ett tillfredsställande sätt sörjdt för att beskickningens kansli, hvilket skulle inrymmas i den nedre våningen, komme att erhålla en rymlig och lämplig lokal. Med hänsyn till att utrymmet synes medgifva det, torde ett af kanslirummen böra upplåtas till arbetslokal åt statens jordbrukskonsulent i Berlin, hvarigenom utom fördelen

för denne att afgiftsfritt erhålla lämplig arbetslokal äfven vunnnes ett intimare samarbete mellan honom och beskickningen.

Efter hvad den i ärendet förebragta utredningen utvisar, kan köpspriset med skäl betecknas som synnerligen billigt, och detta äfven om man tager i betraktande, att de villkor, som äro uppgjorda rörande husets disponerande intill den 1 april 1913, särskildt hvad den billiga hyresupplåtelsen åt den nuvarande ägaren angår, måhända synas ägnade att i någon mån förringa intrycket af det fördelaktiga i affären. I detta sammanhang torde böra påpekas, att det väl enligt köpevillkoren kan befaras, att hela huset ej blefve på en och samma tid disponibelt, hvilket naturligtvis skulle medföra vissa olägenheter, men torde någon risk härför icke förefinnas, enär nämligen ägaren förklarat sig villig kvarbo till den 1 april 1913 samt äfven är beredd att, därest mot förmodan hyresgästen skulle gå in på att redan den 1 oktober 1912 afflytta, samtidigt utrymma den del af huset, han själf bebor. Visserligen komme hyresinkomsten af fastigheten under tiden 1 juli 1912—1 april 1913 att uppgå till allenast 16,125 mark och således under samma tid lämna ganska låg ränta å köpeskillingen; men äfven om på grund af ifrågavarande villkor, hvilka utgjort en af säljaren betingad förutsättning för köpeaftalets träffande, köpeskillingen torde böra beräknas något obetydligt högre än det i aftalet angifna belopp, måste dock i dess helhet sedt köpet betecknas såsom synnerligen fördelaktigt. Ministern i Berlin har äfven i en skrifvelse af den 9 dennes anført, hurusom enligt allmänna omdömet i Berlin köpesumman anses ovanligt låg och aftalet för den svenska staten synnerligen gynnsamt — ett omdöme, som äfven bekräftas af föreliggande uppgifter. Ett lika förmånligt anbud torde ej i framtiden vara att förvänta, och särskildt kan med säkerhet utsägas, att den nuvarande ägaren, om anbudet förkastas, icke är sinnad att för samma pris vidare tillhandahålla fastigheten åt svenska staten.

Jag har, såsom af den lämnade redogörelsen för ärendets behandling torde framgå, väl funnit det önskligt, om det för byggnadens omändring och istandsättande ifrågasatta belopp kunnat något nedbringas, men efter hvad som härutinnan anförts af de i ärendet hörda myndigheter och personer, finner jag mig icke kunna föreslå någon minskning i det af slottsarkitekten Lilljekvist härför beräknade belopp. Att i stället för det föreslagna nya yttertaket låta å byggnaden anbringa en balustrad, hvilket skulle medföra något lägre kostnad, synes mig icke tillrådligt, då de framtida underhållskostnaderna, såsom af öfverintendentsämbetet framhållits, med bibehållande af det nuvarande platta taket skulle blifva högre och besparingen i själfva verket sålunda blott skenbar.

Slutligen tillkomma åtskilliga kostnader för själfva köpets afslutande. Enligt af ministern i Berlin lämnade meddelanden utgöras dessa dels af kommunala afgifter äfvensom kostnader för köpehandlingarnas upprättande uppgående tillsammans till 7,281: 60 mark eller omkring 6,480 kronor, dels ock af en till preussiska staten utgående stämpelavgift å en procent å köpesumman eller 5,900 mark samt en tyska riket tillkommande liknande avgift å $\frac{2}{3}$ procent eller 3,934 mark. Emellertid har af den tyska regeringen utlofvats, att, därest reciprocitet beviljas densamma i händelse af inköp af ett beskickningshus i Stockholm, hela den till preussiska staten utgående avgiften eller 5,900 mark skulle efterskänkas; ock har därjämte det meddelande lämnats, att med Bundesrats samtycke äfven den till tyska riket utgående avgiften eftergifves. Då befrielse helt eller delvis från stämpelkostnaderna skulle vara för svenska staten fördelaktigt, synes reciprocitet för detta fall böra från svensk sida beviljas, och således Riksdagens medgifvande därtill äskas. Med hänsyn till de svårigheter, som möjligen kunna uppstå vid lagfartsstämpelns bestämmande i föreliggande fall, torde lämpligen böra uppdragas åt Kungl. Maj:t att därom besluta.

Då Bundesrats samtycke till eftergifvande af ofvan berörda till tyska riket utgående avgift ännu icke kunnat inhämtas, föreligger således nu full visshet endast om befrielse från den till preussiska staten utgående stämpelavgiften eller 5,900 mark; och torde till följd häraf försigtigheten bjuda, att stämpelavgifterna beräknas till 3,934 mark utgörande i svenskt mynt i rundt tal omkring 3,500 kronor.

Det belopp, som sålunda erfordras för inköp af ifrågavarande fastighet jämte densammas reparation och aptering till beskickningshus, utgör: inköpspriset 590,000 mark eller (efter kurs 0,89) 525,100 kronor, hvartill komma reparationskostnaderna 80,000 kronor, notarialkostnader och vid köpets afslutande utgående kommunala skatter samt stämpelkostnader 10,000 kronor eller tillsammans 615,100 kronor.

Det är emellertid icke min mening att föreslå äskandet af ett anslag för bestridande af hela ifrågavarande belopp. Såsom bekant äger svenska staten för närvarande beskickningshus i Madrid. De intressen, vi hafva att bevaka i Spanien, synas mig icke vara af den art, att de försvara underhållandet af särskildt beskickningshus i Madrid. Huset inköptes å tid, då unionen med Norge ännu var bestående, och torde väl denna omständighet i väsentlig mån förklara inköpet därpå. Vidare råder det missförhållandet, att lönen för ministern i Madrid är satt så lågt, att en minister utan egen förmögenhet har råd att bebo endast en mindre del af beskickningshuset, hvarför, om man ser fördelen af att äga ett eget hus särskildt i den större värdighet det anses förläna ett land, denna om-

ständighet icke kan åberopas till försvar för bibehållande af ifrågavarande beskickningshus. Icke heller anser jag mig kunna tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att föreslå Riksdagen att öka ministerlönen med det belopp, som erfordras för beskickningshusets värdiga beboende. Det kan under dessa förhållanden icke betraktas annat än som ur alla synpunkter lämpligt att genom försäljning af huset i Madrid underlätta inköpet af ett beskickningshus i ett land, där — såsom jag ofvan sökt framhålla — våra intressen verkligen kräva, att svenska staten för all framtid förskaffar sig en fastighet för sin beskickning.

Det hade naturligtvis varit önskvärdt, om jag redan nu kunnat förelägga ett förslag till försäljning af beskickningshuset i Madrid. Förhållandena hafva likväl icke medgifvit detta. Jag har väl redan sedan någon tid gifvit Eders Kungl. Maj:ts minister i Madrid i uppdrag att under hand söka erhålla ett köpeanbud å ifrågavarande fastighet. Det har dock hittills icke inkommit något sådant. Möjligen kan jag senare under riksdagens lopp blifva i tillfälle att för Eders Kungl. Maj:t anmäla något köpeanbud.

Det finnes emellertid en omständighet, som i någon mån förringar olägenheten af att ej köpeanbud å huset i Madrid redan nu föreligger. Det till inköp föreslagna huset i Berlin är såsom nämnts behäftadt med en inteckning å 400,000 mark (eller 356,000 kronor). De medel, som i framtiden kunna inflyta genom försäljning af beskickningshuset i Madrid, synas lämpligen kunna reserveras för inlösandet af ifrågavarande inteckning. Enligt af ministern i Berlin lämnade upplysningar är densamma visserligen ouppsägbar intill den 1 juli 1921, men finnes ingen tvekan, att den icke får af den svenska staten tidigare inlösas, därest så skulle önskas.

Hvad nu angår värdet af huset i Madrid var inköpspriset för detsamma år 1904 385,000 pesetas. Vidare nedlades i reparationskostnader ett belopp af tillhoppa omkring 80,000 pesetas. Allt i allt har således huset i dess nuvarande skick kostat 465,000 pesetas eller efter dåvarande kurs af 0,52 241,800 kronor, motsvarande efter nuvarande kurs af 0,68 316,200 kronor. Ehuru det är omöjligt att nu lämna några noggrannare siffror rörande husets försäljningsvärde, torde det dock jämlikt af Eders Kungl. Maj:ts minister i Madrid lämnade upplysningar icke vara för djärft att antaga, att detsamma kan med ej obetydlig vinst äfven öfver husets inköpsvärde efter nuvarande kurs afyttras. Det torde således i hvarje fall icke fordras något större belopp för att, sedan väl huset i Madrid blifvit försåldt, inlösa den å fastigheten i Berlin hvilande inteckningen å 400,000 mark.

Under dessa förhållanden synes det mig för närvarande lämpligast att inskränka sig till att af Riksdagen begära medel, tillräckliga för gäldande af den kontanta köpeskillingen samt för öfriga med köpet förenade utgifter äfvensom af reparationskostnader.

De belopp, som härför erfordras, äro

köpeskillning (efter afdrag af 400,000 mark) 190,000 mark eller	169,100 kr.
med köpet förenade kostnader samt stämpelafgifter	10,000 »
reparationskostnader	80,000 »
	<hr/>
	259,100 kr.

Af utrikesdepartementets besparingar, hvilka vid 1911 års utgång belöpte sig till omkring 140,000 kronor, synes utan någon olägenhet ett belopp af 100,000 kronor kunna för ifrågavarande ändamål användas. Således skulle för närvarande allenast ett belopp af 159,100 kronor behöfva äskas såsom extra anslag.

Intill dess beskickningshuset i Madrid kan varda försäldt och den å huset i Berlin hvilande inteckningen inlöst, bör för gäldande af räntan å inteckningsskulden, hvilken utgår med 4 %, i första rummet användas inflytande hyresmedel. Efter det ministern inflyttat i beskickningshuset, bör för samma ändamål vidare tagas i anspråk det för ministern å ordinarie anslag intill utgången af 1913 uppförda hyresbidrag af 9,600 kronor. Det är i närvarande ögonblick, då man icke med säkerhet vet, när huset varder disponibelt eller hur lång tid åtgår för reparationsarbetenas utförande, icke möjligt att bedöma, om dessa belopp för ändamålet äro tillräckliga. Någon större brist kan i hvarje fall icke uppkomma. Det torde därför i afbidan på försäljningen af beskickningshuset i Madrid för närvarande vara till fyllest att bestämma, att, därest ifrågavarande belopp skulle visa sig otillräckliga, statskontoret må äga att af under händer varande medel förskjuta det felande beloppet med skyldighet att anmäla detsamma till ersättande i vederbörlig ordning.

Ministern i Berlin torde, såsom antydts, efter det han inflyttat i det till inköp föreslagna huset, böra afstå från det honom tillkommande hyresbidrag å 9,600 kronor, hvilket naturligtvis bör iakttagas vid uppgörande af den ordinarie lönestaten för år 1914. Å andra sidan synes han i likhet med öfriga ministrar, hvilka bebo staten tillhöriga beskickningshus, böra åtnjuta visst bidrag till husets uppvärmning och belysning, hvilket bidrag i öfverensstämmelse med hvad som gäller i fråga om beskickningshuset i Paris lämpligen torde böra sättas till högst 2,000 kronor årligen.

Slutligen anser jag mig böra tillägga, att, enligt hvad ministern i Berlin upplyst, huset påhvilande årliga utskylder inskränka sig till en till

staten utgående fastighetsskatt, och har denna de senaste åren belöpt sig till 1,360 mark om året. Detta belopp likasom underhållskostnader, däri inberäknadt brandförsäkringsafgift samt vattenafgifter m. m., torde böra bestridas af inflytande hyresmedel från kronans fastighet i Konstantinopel.»

Till återopade statsrådsprotokollet har jämväl chefen för finansdepartementet afgifvit yttrande och anført:

»Den del af köpeskillingen för ifrågavarande fastighet, som enligt ministrernas för utrikes ärendena förslag är afsedd att utgå af anslag på 1913 års riksstat, är icke beräknad i det förslag till samma stat, som förelagts det nu församlade riksmötet. Ehuru den afvikelse från riksstatsförslaget, som skulle blifva en följd af ett bifall till hvad ministern för utrikes ärendena ifrågasatt, på grund af anslagets storlek är afsevärd, behöfver jag likväl icke nu lämna anvisning på medel att möta detta nya utgiftskraf, enär för vissa ändamål, för hvilka anslag beräknats i nämnda förslag, efter dess upprättande andra medel visat sig kunna anlitas.

Under anförda förhållanden lärur budgetssynpunkt icke finnas något hinder för bifall till hvad af ministern för utrikes ärendena blifvit ifrågasatt.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet biträder hvad till återopade statsrådsprotokollet anförts om angelägenheten för svenska staten att i Berlin inköpa eget beskickningshus.

Då den till inköp hembjudna fastigheten synes vara för ändamålet lämplig och intet är att erinra mot den fordrade köpeskillingen, finner sig utskottet böra tillstyrka Riksdagen att antaga det gjorda anbudet, som icke står den svenska staten öppet längre än till den 1 nästkommande maj.

Hvad som föreslagits i fråga om byggnadens omändring och istandsättande har ej heller gifvit utskottet anledning till erinran.

Utskottet har emellertid i detta sammanhang velat understryka hvad af chefen för utrikesdepartementet anförts i fråga om beredande af arbetslokal i beskickningshuset åt svenska statens jordbrukskonsulent i Berlin.

Beträffande det i statsrådsprotokollet förekommande uttalande i fråga om försäljning af beskickningshuset i Madrid, anser sig utskottet icke böra i detta sammanhang afgifva något yttrande, eller i allt fall finner sig utskottet icke kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag om, att Riksdagen måtte besluta, att den å fastigheten i Berlin in-tecknade gäld måtte tills vidare innestå i afbidan på att det svenska staten tillhörande beskickningshuset i Madrid kan varda försäldt, då det icke lär vara lämpligt, att, innan beslut om försäljning af detta beskickningshus blifvit fat-

tadt, göra anvisning angående dispositionen af den därför inflytande köpeskillingen.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må

a) besluta att mot ett pris af 590,000 tyska riksmark skall för svenska statens räkning inköpas fastigheten nr 36 Tiergartenstrasse i Berlin för den-
sammias användande till beskickningshus, samt att köpeskillingen skall sålunda gäldas, att svenska staten från och med tillträdesdagen den 1 juli 1912 öfvertager en i fastigheten in-tecknad skuld å 400,000 mark samt återstoden erlägges kontant;

b) för gäldande af den del af köpeskillingen, som skall kontant erläggas, eller 190,000 mark, motsvarande 169,100 kronor, äfvensom med köpet förenade kostnader och stämpelafgift, 10,000 kronor, samt för utförande af nödiga reparationsarbeten, 80,000 kronor, eller sammanlagdt 259,100 kronor, dels å extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 159,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel låta under år 1912 ut-anordna berörda belopp, dels ock medgifva, att för ifråga-varande ändamål må användas af tredje hufvudtiteln's be-sparingar ett belopp af 100,000 kronor;

c) besluta, att ministern i Berlin skall från och med månaden näst efter den, då han varit i tillfälle att inflytta i beskickningshuset, frånträda det honom till-kommande hyresbidrag af 9,600 kronor, men däremot berättigas att från samma tidpunkt såsom bidrag till beskickningshusets uppvärmning och belysning uppbära årligen högst 2,000 kronor, att utgå ur det å tredje hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget »skrifmaterialier, expenser, renskrifning, ved, ljus m. m.»;

d) besluta, att den å fastigheten hvilande in-teck-nade gäld skall tills vidare innestå samt räntan därå gäldas med inflytande hyresmedel från det till inköp före-slagna huset i Berlin samt det hyresbidrag, ministern i Berlin, efter hvad ofvan nämnts, skall frånträda, äfvensom att statskontoret skall af under händer varande medel

förskjuta det belopp, som ytterligare kan för ändamålet erfordras, att i vederbörlig ordning anmälas till ersättning;

e) besluta, att de årliga utgifterna för underhåll af det till inköp föreslagna huset i Berlin samt onera därå m. m. skola bestridas af inflytande hyresmedel från svenska statens fastighet i Konstantinopel; samt

f) medgifva, att, därest tyska regeringen skulle till bostad för sin beskickning i Stockholm inköpa en fastighet, afhandlingen därom må efter Kungl. Maj:ts bestämmande vara helt eller delvis fri från stämpel.

Stockholm den 19 april 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hafva närvarit:

herrar *A. G. L. Billing, A. Ekman, grefve F. Wachtmeister, O. Jonsson, A. N. Hahn, friherre J. T. Gripenstedt, grefve P. O. L. Kling-spor, H. F. Lamm, friherre C. H. Falkenberg, friherre J. G. Beck-Früs, A. C. Lindblad, N. O. Bruce, A. W. Lindh, H. Andersson, F. W. Thorsson, K. Starbäck, C. Persson, J. A. Sjö, N. E. Lindberg, J. Ström, E. A. Nilson, A. Ifvarsson, E. F. Hellberg och J. E. Berglund.*

Reservation:

af herrar *H. Andersson, F. W. Thorsson och J. A. Sjö*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Rättelse: Å sid. 16 rad 6 nedifr. *står:* eller i allt fall
läs: men i allt fall